

Комп'ютерні інформаційні системи і технології на підприємстві.

1. Поняття економічної інформації.
2. Структура економічної інформації.
3. Класифікація економічної інформації.
4. Поняття інформаційних технологій в економіці.
5. Етапи розвитку інформаційних технологій.
6. Поняття комп'ютерної інформаційної системи підприємства.
7. Сучасні інформаційні системи підприємства.

Література Л-1,с.17...118; Л-2,с.18...55.

1. Поняття економічної інформації.

Інформація (від латинського information - роз'яснення, виклад) - це відомості, повідомлення про будь-яку подію, діяльність тощо.

У кібернетиці поняття "інформація" трактується як міра усунення невизначеності стану системи. У теорії машинної обробки "інформація" розглядається з точки зору технології її перетворення з метою забезпечення менеджменту, тобто як сукупність відомостей, які є об'єктом передачі, зберігання і обробки.

Інформація дуже різноманітна і поділяється за видами людської діяльності, в якій використовується наукова, технічна, виробнича, управлінська, економічна, соціальна, правова тощо. Кожен з видів інформації має свою технологію обробки, смислове навантаження, цінність, форми представлення і відображення на матеріальних носіях, вимоги до точності, достовірності, оперативності відображення фактів, явищ, процесів.

У складних соціально-економічних системах, якими є підприємства, за допомогою інформації отримують відомості про внутрішній стан підприємства і оточуюче його середовище, про процеси, що відбуваються всередині і ззовні підприємства.

З кібернетичної точки зору кожен господарюючий суб'єкт (підприємство, організацію) можна розглядати як суб'єкт регулювання з властивою йому інформаційною системою. До цієї системи надходить інформація, що поділяється на зовнішню і внутрішню.

Зовнішня інформація - дані про різні аспекти економічної, екологічної, політичної, соціальної та інших сфер, що оточують підприємство. Дія зовнішньої інформації характерна неточність, суперечливість. Вона може описувати стан ринку і конкурентів, прогнози відсоткових ставок і цін, податкової політики і політичної ситуації. За своєю природою вона має імовірнісний характер, і тому її обробка стандартними засобами досить обтяжлива. Зовнішня інформація важкодоступна і дорого коштує. Канали отримання такої інформації різні: експертні опитування, статистичні дослідження кон'юнктури ринку; вивчення тенденцій у виробництві і збуті тих чи інших товарів; засоби масової інформації тощо.

Джерелами зовнішньої інформації можуть бути постачальники, покупці, держава тощо, внутрішньої - підрозділи підприємства.

Внутрішня інформація на підприємстві - це дані, які виникли переважно в системі обліку, відображають різні тимчасові інтервали та стан об'єкта управління. Як правило, ці дані вимірюються, і точна інформація фіксується в управлінських документах. Характер та обсяг інформації також різні, але вона більш доступна, оскільки створюється на самому підприємстві. Якщо на підприємстві встановлено автоматизовану систему документообігу й обліку, то вся необхідна інформація знаходиться в корпоративних базах даних, які залежно від масштабів підприємства і встановленої системи автоматизації можуть бути як однотипними (ACCESS), так і скомбінованими з декількох типів баз даних.

Вихідна інформація також поділяється на зовнішню і внутрішню. Зовнішня вихідна інформація - відомості в загальноствановлених формах первинних і зведених документів, які надаються зовнішнім користувачам інформації. Внутрішня вихідна інформація відомості, які надаються внутрішнім користувачам інформації і служать для управління підприємством, характеризуючи економічну ситуацію, що склалася.

Основною технології обробки інформації є три підходи до її розгляду:

прагматичний - обумовлений необхідністю визначення цінності і корисності використання інформації для розробки правильного управлінського рішення, можливості відібрати необхідну інформацію для кожного рівня управління;

семантичний - забезпечує вивчення змісту інформації, визначення зв'язків між окремими її складовими частинами;

синтаксичний - дозволяє встановлювати параметри інформаційних потоків розглядати форми подання інформації, її носії та способи кодування незалежно від змісту.

Інформація одним з основних ресурсів зростання ефективності роботи підприємства, оскільки саме вона дозволяє:

- встановлювати стратегічну мету і завдання підприємства та використовувати можливості, які при цьому відкриваються;
- приймати своєчасні і обґрунтовані управлінські рішення;
- координувати дії розділених підрозділів, спрямовуючи їх зусилля на досягнення поставлених цілей.

Інформація, яка необхідна для управління підприємством, представляє собою різні повідомлення економічного, технологічного, соціального, юридичного, демографічного та іншого змісту.

Управлінська інформація - інформація, яка обслуговує процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ і забезпечує вирішення завдань організаційно-економічного управління народним господарством та окремими підприємствами.

В інформаційному процесі, яким є управлінська діяльність, інформація виступає як один з найважливіших ресурсів поряд з енергетичними, матеріальними, трудовими та фінансовими. У технології обробки інформації

первинні повідомлення про виробничі і господарські операції, людей, випуск продукції, факти придбання і продажу товарів виконують роль предметів праці, а результатна інформація, що отримується, - роль продукту праці; вона використовується для аналізу і прийняття управлінських рішень.

Економічна інформація є найважливішою складовою управлінської інформації.

Економічна інформація - це всі відомості в сфері економіки, які необхідно фіксувати, передавати, обробляти і зберігати для використання в процесі планування, обліку, контролю та аналізу,

Економічна інформація відображає процеси виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ і послуг. У зв'язку з тим, що економічна інформація пов'язана з суспільним виробництвом, її часто називають *виробничою інформацією*.

Над економічною інформацією здійснюється багато операцій, які за ознакою однорідності і цільових функцій об'єднані в інформаційні процедури (процеси), які можна згрупувати в п'ять стадій обробки інформації: збір, передача, зберігання, перетворення і використання.

Економічна інформація характеризується двома основними ознаками - кількісною та якісною. Якісна ознака дозволяє класифікувати її за ознаками знань, функціями управління тощо. Кількісна дає можливість з'ясувати одиниці виміру, на підставі яких можна встановити її обсяги і трудомісткість отримання, а також технічні засоби для передачі, збору, зберігання і фіксації, технологію обробки.

Економічна інформація в основному дискретна і складається з окремих і повідомлень, тобто комплексів значень, що характеризують конкретні факти, предмети, явища, господарські операції тощо. Кожне повідомлення може бути представлене у вигляді чергування імпульсів, літер, цифр або інших символів. У системах організаційного управління виділяють економічну інформацію, пов'язану з управлінням людьми, і технічну інформацію, пов'язану з управлінням технічними об'єктами.

Економічна інформація містить повідомлення про склад трудових, матеріальних та грошових ресурсів і стан об'єктів управління на певний момент часу. Економічна інформація відображає діяльність підприємств і організацій за допомогою натуральних, вартісних та інших показників. Властивості економічної інформації визначають науково-технічну необхідність і економічну доцільність використання засобів обчислювальної техніки (комп'ютерів) при її зборі, накопиченні, передачі і обробці, що в свою чергу вимагає вміння визначати структуру і обсяги інформації, яка обробляється.

Основними вимогами до економічної інформації є достовірність, своєчасність, повнота і точність, надійність (з певним ризиком), комплексність, адресність, багаторазове використання, висока швидкість збору, обробки і передачі, кодування і декодування, документальність.

2. Структура економічної інформації.

Структурно інформація складається з простих і складних елементів. Складні елементи створюються внаслідок поєднання різних простих елементів, останні не піддаються подальшому поділу. Прості елементи називаються інформаційними одиницями, складні - складеними одиницями або інформаційними сукупностями.

Під інформаційною сукупністю розуміють групу даних, які характеризують об'єкт (процес, операцію).

За структурним складом інформаційні елементи можна поділити на реквізити, показники, документи, інформаційні масиви.

Елементарними неподільними одиницями економічної інформації є **реквізити, що** виражають певні властивості об'єкта.

Реквізит - це логічно неподільний елемент показника, який відображає визначені властивості об'єкта або процесу.

Реквізити відображають окремі властивості об'єкта. Символьна інформація може бути надана у вигляді назв об'єктів або кодових позначень.

Реквізит не можна поділяти на більш дрібні одиниці без руйнування його змісту. Кожний показник складається із реквізитів, останні поділяються на реквізити-ознаки і реквізити - підстави. *Реквізити-ознаки* характеризують якісні властивості об'єкта, що описується (часі місце дії, прізвище, ім'я, по батькові виконавця, найменування роботи тощо), смислові значення визначають його назву. *Реквізити-підстави* дають кількісну характеристику явищ виражену у визначених одиницях виміру (сума внеску в гривнях, ставка податку у відсотках тощо). Реквізити-ознаки підлягають логічній обробці, а реквізити-підстави - арифметичній. Поєднання в одній підставок і ознак, що до неї відносяться, створює показник.

Окремо взяті реквізити-ознаки і реквізити-підстави економічного змісту не мають, тому застосовуються тільки в поєднанні одного з іншим.

Сукупність логічно пов'язаних реквізитів-ознак і реквізитів-підстав, що має економічний зміст, утворює показник.

Показник є контролюючим параметром економічного об'єкта і складається із сукупності реквізитів. Таким чином, показник є мінімальною за складом інформаційною сукупністю, достатньою для створення самостійного документа. Показники є основною одиницею інформації більшості документів. На підставі показників заповнюються документи. Документи, що використовуються в процесі управління, планування і обліку, можуть включати один або декілька показників з обов'язковим зазначенням особи, яка відповідає за інформацію, що в ній розміщується.

Група однорідних документів, об'єднаних за певною ознакою, створює інформаційний масив.

До масиву, наприклад, входять дані звітів за певний проміжок часу (товарні звіти, довідка тощо). Масив (файл) є основною структурною одиницею при автоматизованій обробці даних. Інформаційний масив, як упорядкована за певними ознаками сукупність усіх видів інформації, використовується для розробки управлінських рішень.

3. Класифікація економічної інформації.

Об'єктом інформаційного забезпечення управління є організаційно - економічна, облікова та технологічна інформація, яка відображає процеси господарської діяльності і використовується для управління цією діяльністю. Економічну інформацію можна класифікувати за багатьма ознаками.

- 1) По відношенню до структурних підрозділів: бухгалтерська, складська, виробнича, пов'язана з управлінням тощо.
- 2) За періодичністю: поточна, оперативна.
- 3) По відношенню до підприємства, як до системи: вхідна, вихідна, внутрішня, зовнішня.
- 4) За стабільністю: постійна, умовно - постійна, змінна.
- 5) За ступенем обробки: первинна, проміжна, зведена.
- 6) По відношенню до персоналу: інформація матеріально-відповідальних осіб (комірника, касирів тощо), інша (директора, заступника директора, головного бухгалтера, адміністратора тощо).
- 7) За об'єктом: якістю товару, трудомісткістю, параметрами інфраструктури ринку, організаційно-технічним рівнем виробництва, рівнем соціального розвитку колективу.
- 8) Формою передачі: вербальна (словесна), невербальна.
- 9) За стабільністю способу передачі: умовно-постійна, умовно-змінна.
- 10) Способом передачі: супутникова, телефонна, електронна, тощо.
- 11) За режимом передачі: у нерегламентовані терміни, на замовлення,
- 12) примусова, у певні терміни.
- 13) З позиції об'єктивного відображення інформації: достовірна,
- 14) недостовірна (неякісна).
- 15) За функціями управління: планова, нормативна, облікова, аналітична.
- 16) За стадіями управління: прогнозована, планова, облікова, нормативна, інформація для аналізу, інформація для оперативного управління.

Облікова інформація має ряд особливостей, а саме: безперервність, циклічність, масовість, суттєвість, складність розрахунків.

4. Поняття інформаційної технології в економіці.

Інформаційна система характеризується наявністю технології перетворення вихідних даних у результатну інформацію. Такі технології прийнято називати інформаційними. Інформаційна технологія не може існувати окремо від технічного і програмного середовища. Термін "інформаційні технології" відображає величезну кількість різноманітних технологій у різних комп'ютерних середовищах і предметних галузях.

Технологія в широкому розумінні слова - наука про 490 матеріальних благ, яка включає три аспекти: інформаційний, інструментальний і соціальний.

У вузькому промисловому розумінні технологія - послідовність дій над предметом праці з метою одержання кінцевого продукту. Поняття "інформаційна технологія" виникло у ХХ ст. у процесі становлення інформатики. Особливістю інформаційних технологій те, що є предметом, і продуктом праці є інформація, а знаряддями праці є засоби обчислювальної техніки та зв'язку. Інформаційна технологія як і виробництво інформації виникла тому, що інформація стала розглядатись як повністю реальний виробничий ресурс поряд з іншими матеріальними ресурсами. Причому виробництво інформації і її верхнього рівня має вирішальний вплив на модифікацію і створення нових промислових технологій.

Під інформаційною технологією (ІТ) розуміють систему і методів і способів пошуку, збору, накопичення, зберігання і обробки інформації її застосуванням обчислювальної техніки.

В інформаційній технології можна виділити дві характерні риси:

• ^ чутливість за запитом гелеру вати інформаційний продукт;

^ засоби доставки цього інформаційного продукту в зручний час і в зручній для користувача формі.

Кожна інформаційна технологія орієнтована на обробку інформації певних видів: даних (системи програмування й алгоритмічні мови, системи управління базами даних (СУ БД), електронні таблиці); текстової інформації (текстові процесори і гіпертекстові системи); статичної Ірафіки (графічні редактори); знань (експертні системи); динамічної графіки, анімації, відеозображення, звуку (інструментарій створення мультимедійних додатків, що включає засоби анімації і управління відеозображенням і звуком). Інформаційні технології відрізняються за типом інформації, що обробляється, але можуть і об'єднуватися, утворювати інтегровані системи, що включають різні технології.

^ Автоматизовані інформаційні технології в обліку - людино-машинна система функціонування на базі локальних обчислювальних мереж та інших сучасних засобів обчислювальної техніки, що забезпечують автоматизоване виконання функцій бухгалтерського обліку.

5. Етапи розвитку інформаційних технологій

На початку епохи промислового використання інформаційних технологій процес автоматизації господарської діяльності підприємств зводився до того, що різні його служби могли придбати програми, які вирішували різні завдання. Кожна служба мала свою програму, але керівництво з окремих частин інформації не могло скласти цілісної картини того, що відбувається на підприємстві.

Однак автоматизація управління підприємством - лише один з і нефу ментів вирішення проблем підприємства, необхідний, але не головний.

Комплексна система автоматизації управління підприємством ^ це інформаційне середовище здатне надавати актуальну та достовірну інформацію про всі бізнес-процеси підприємства (в тому числі територіально розподіленого та того що має складну структуру), необхідну для планування операцій, їх виконання, реєстрацію та аналіз; середовище, яке несе в собі технологічний регламент та управлінський досвід. У цьому Іхірсьоншці реалізується повний ринковий цикл - від планування бізнесу до пішли »у рсчуть атів діяльності підприємства та наступного коригування

І танін

ЧІК'обн обчислювальної техніки створювалися і удосконалювалися так І-нмІІ, ик і Ік-і інші прилади, машини і обладнання, що призначались для ІшІгІ ІІгІ п ім І Ірині ІІ ІодІ ІІ Іи; коли поставала та чи інша потреба -виникали й технічні засоби, призначені для її задоволення. На кожному з етапів розвитку науки та виробництва застосовувався певний підхід, пропонувалися відповідні конструктивні рішення й елементи. Наприклад, перші обчислювальні машини були механічними. Потім були створені електромеханічні та електронні. Для користувача кожне удосконалення спрямовувалося на підвищення рівня механізації та автоматизації виконання технічних операцій, що часто повторюються, створення нових засобів введення та виведення даних, збільшення обсягу пам'яті, розробку нових

носіїв інформації тощо.

Етапи розвитку інформаційних технологій та технічних засобів для зручності сприйняття розглянемо в таблиці.

Першим застосуванням саме електронних обчислювальних машин для бухгалтерського обліку є запровадження американською компанією "Дженерал Електрик" у 1954 році на заводі у м. Луїсвілл у штаті Кентуккі (США) комп'ютерної системи нарахування заробітної плати. З появою таких машин прискореними темпами почали розвиватися системи обробки даних та інформаційно-пошукові системи. В цей період у США та Західній Європі розроблялись автономні комп'ютерні системи для обробки даних при управлінні підприємствами та відділеннями фірм. Однак через недостатню надійність обладнання, складність програмування та їх високу вартість основними власниками або орендарями таких систем були великі підприємства, а малі та середні - зазвичай купували їх машинний час.

Створення комп'ютерів наступного, третього покоління дозволило усунути більшість недоліків систем, побудованих на обчислювальних машинах попередніх поколінь. Серійне виробництво комп'ютерів третього покоління, їх висока швидкість, можливість роботи у режимах розподілу часу та телеобробки, використання алгоритмічних мов високого рівня призвели до розповсюдження цих машин у різних галузях господарської діяльності, науки, охорони здоров'я тощо.

Подальший розвиток техніки та технології електронної обробки даних, вдосконалення системи їх передачі призвели на початку 70-х років ХХ ст. до розповсюдження комп'ютерних мереж, чому сприяло впровадження на малих та середніх підприємствах міні-комп'ютерів і побудованих на їх основі термінальних пристроїв. Багато великих компаній почали об'єднувати комп'ютери, розташовані у різних географічних пунктах, у великі обчислювальні мережі.

Наступним етапом був випуск персональних комп'ютерів. При цьому не тільки великі та середні, але й малі підприємства отримали можливість створювати власні системи обробки даних та використовувати досконаліші наукові методи управління.

||

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ І ТЕХНОЛОГІЇ В ОБЛІКУ

6. Поняття комп'ютерної інформаційної системи підприємства

Одне із значень терміну "система" це сукупність елементів, які і працюють разом при виконанні завдання.

«Я різновидом є інформаційна система організований набір елементів, що збирає, обробляє, передає, зберігає та надає дані. Інформаційна система складається із людей, обладнання, процесів, процедур, даних та операцій.»

Але використанням засобів обчислювальної техніки поняття інформаційної системи не вичерпується. Інформаційну систему слід розуміти значно глибше. Термін "система" вживають у двох розуміннях:

- як деякий метод, суть якого полягає в раціональному поєднанні і впорядкованості всіх елементів у часі і просторі таким чином, що кожен з них сприяє успіху діяльності всього об'єкта. З таким трактуванням пов'язано розуміння координації і синхронізації дій персоналу управління, поєднаних з метою досягнення поставлених цілей;
- як об'єкт, який має досить складну, впорядковану внутрішню структуру (наприклад, виробничий процес).

Кожна інформаційна система включає наступні компоненти:

^ структуру системи - множина елементів системи і взаємозв'язків між ними, наприклад, організаційна і виробнича структура підприємства;

•^ функції кожного елемента системи. Наприклад, управлінські функції - це прийняття рішень у певних структурних підрозділах підприємства;

^ вхід і вихід кожного елемента і системи в цілому. Наприклад, матеріальні або інформаційні потоки, які надходять у систему або вводяться

нею;

•/ мета і обмеження системи та її окремих елементів. Наприклад, досягнення максимального прибутку, фінансові обмеження.

8? Комп'ютерна інформаційна система підприємства (КІСП) - сукупність економіко - математичних методів і моделей, технічних, програмних, технологічних засобів і рішень, а також спеціалістів, призначена для обробки інформації і прийняття управлінських рішень. Інформаційні системи характеризуються наявністю функціональної і забезпечуючої частини, відповідно до декомпозиції системи на складові частини підсистеми, що знаходяться у певних відносинах одна з одною. Множина таких відносин разом з елементами утворює структуру інформаційної системи.

Функціональна частина КІСП фактично є моделлю системи управління об'єктом. Оскільки складна система завжди багатофункціональна, інформаційна система може бути класифікована за різними ознаками: різном управління (вищій, середній, оперативний); видом керованого (матеріальні, трудові, фінансові й інформаційні ресурси); сферою

Комп'ютерні інформаційні системи і технології

.....; п'яткові.

КОШТ

застосування (банківські інформаційні системи, статистичні, податкові, бухгалтерські, фондового ринку, страхові тощо); функціями і стадіями управління.

Забезпечуюча частина КІСП складається з технічного, інформаційного, технологічного, математичного, організаційного, правового, ергономічного й інших видів забезпечення.

@? Комп'ютерні інформаційні системи відіграють значну роль на сучасних підприємствах. Вони безпосередньо впливають на планування і прийняття управлінських рішень, номенклатуру і технологію виготовлення та реалізації товарів і послуг.

Діяльність господарського суб'єкта базується на трьох компонентах: системі управління підприємством; його економічній системі та інформаційних технологіях, що використовуються як інструментарій двох попередніх компонентів. Центральною ланкою комп'ютерної інформаційної системи підприємства є бухгалтерська інформаційна система, де хронологічно і систематично накопичуються і обробляються дані, пов'язані з обліком, контролем, плануванням, аналізом і регулюванням. На підставі цих даних формується інформація про роботу підприємства, порівнюються фактичні показники і нормативні, формулюються глобальні і локальні напрями діяльності, розроблюються пропозиції щодо встановлення причин відхилень і коригування результатів, здійснюється прогнозування ефективності політики управління підприємством.

До характерних ознак комп'ютерних інформаційних систем великих підприємств потрібно віднести:

^ тривалий життєвий цикл; різноманітність апаратного забезпечення, що використовується, життєвий цикл якого менший, ніж у системи, що створюється;

^ різноманітне програмне забезпечення; масштабність і складність задач, що розв'язуються;

^ перетин великої кількості різних предметних областей; ^ територіальний розподіл і відповідно до цього орієнтацію на використання локальних і глобальних мереж для обміну і обробки інформації.

7. Сучасні інформаційні системи підприємства Загальноприйнятої класифікації комп'ютерних інформаційних систем не існує, тому доцільно їх класифікувати за певними ознаками:

• ^ сферою діяльності: державні, територіальні, галузеві, підприємств.

• • " рівнем автоматизації процесів управління: інформаційно-пошукові, інформаційно-довідкові, інформаційно-керуючі, системи підтримки прийняття рішень, інтелектуальні.

* / ступенем централізації обробки інформації: централізовані, децентралізовані, інформаційні системи колективного використання;

^ ступенем інтеграції функцій: багаторівневі з інтеграцією за рівнями управління, багаторівневі з інтеграцією за рівнями планування.

У розвинутих країнах використовується декілька концепцій КІСП.

1. Система управління ресурсами підприємства (часто використовують наступні аббревіатури: МКР - планування матеріальних потреб, МЯРП - планування ресурсів виробництва, ЕК.Р - планування ресурсів підприємства).

2. Система управління логістикою (SCM - управління каналами постачання).

3. Система управління даними про виробу на промислових підприємствах (POM - управління збиранням виробів).

4. Система автоматизованого проектування та технологічної підготовки виробництва (САВ/САМ - автоматизоване проектування та виробництво).

5. Система документообігу (сюсПо\у - потік документів).

6. Інформаційна автоматизована система бухгалтерського обліку (АІ5). Інформаційна система бухгалтерського обліку підтримує дві основні

бізнес-функції: реєстрацію господарських операцій та підтримку прийняття рішень. Це частина інформаційної системи, що має відношення до оцінки, аналізу та прогнозування доходу, прибутку та інших економічних подій на підприємстві в цілому та в його підрозділах окремо.

7. Система представлення даних для аналізу керівництвом (МІ5).

8. Системи організації робочого простору.

9. Середовище Іпегпеї.

10. Система електронної комерції.

11. Спеціалізовані програмні продукти або системи для вирішення інших завдань.

Нині для українських підприємств найбільш актуальними є дві концепції КІСП, які вони вже стали стандартними:

МКРП і ЕКР. Вони представляють собою набори загальних правил, сформульованих відповідно на початку 80-90 рр.

XX ст. американським товариством з управління виробництвом і запасами, що об'єднує основних діючих осіб американської промисловості. За цими правилами повинно проводитись планування і контроль різних стадій виробничого процесу: визначення потреб у сировині, закупці, завантаженні потужностей, розподілі ресурсів тощо.

Концепція МКРП (планування виробничих ресурсів) - методологія детального планування виробництва підприємства, що включає облік, І ІлаІ Іуаі І Я завантаження виробничих потужностей, потреб у всіх ресурсах ПІІХ)бПнцгва (матеріалах, сировині, комплектуючих, обладнанні, персоналі), ин)Х)Г>ПІгПІх чатрат, моделювання ходу виробництва, його облік, планування Імш\ч'ну І пі оцих виробів, оперативне коригування плану і виробничих Інв.

ЕКР (планування ресурсів підприємства) - це сучасна концепція, що Є розвитком МКРП. Вона дозволяє відстежувати не лише виробничі, але й інші ресурси підприємства (фінансові, збутові тощо). Ця концепція має більшу функціональність, у ній значну увагу приділяють фінансам і засобам підтримки прийняття рішень. Вона забезпечує можливість планувати і управляти не тільки виробничими процесами, але й всією діяльністю підприємства, досягнути оптимізації останньої за ресурсами і часом.

Головною метою функціонування бухгалтерської інформаційної системи на підприємстві є забезпечення керівництва підприємства фінансовою інформацією для прийняття обґрунтованих рішень при виборі альтернативних варіантів використання обмежених ресурсів. Деякі підприємства також використовують не фінансову інформацію. В цьому випадку на підприємстві створюється економічна інформаційна система, яка складається із взаємопов'язаних підсистем, які забезпечують управлінський апарат необхідною інформацією. При цьому бухгалтерська підсистема є найважливішою, бо виконує провідну роль в управлінні потоком інформації про стан об'єкта управління, на пряму його надходження в усі підрозділи підприємства, а також зацікавленим особам поза ними.

Бухгалтерські інформаційні системи представляють бухгалтерську інформацію, що відображає повну картину господарської діяльності Підприємства. В умовах переходу на міжнародні стандарти ведення бухгалтерського обліку змінилась орієнтація бухгалтерської інформації. Якщо зовсім недавно її основним користувачем були органи державного управління, то зараз бухгалтерська інформація є основою для прийняття управлінських рішень як всередині підприємства, так і зовнішніми користувачами облікової інформації. Передусім вона надає кількісні дані, необхідні для виконання таких функцій управління виробництвом і комерційної діяльності підприємства, як планування, контроль і аналіз.

Застосування комп'ютерної техніки вносить певні зміни до організації бухгалтерського обліку, причому обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначний фактор організації обліку, змінюючи гіє тільки форму обліку, але й зміст. Ці зміни зумовлені тим, що змінюються способи обліку інформації, за яких забезпечується різна швидкість надання звітної інформації: раціональної організації облікових даних, одноразовим їх отриманням та передачею за всіма напрямками.

Виділяють дві послідовні стадії автоматизації обліку: механізацію облікових робіт на окремих ділянках обліку за допомогою обчислювальних пристроїв (так звану "малу механізацію") та комплексну автоматизацію бухгалтерського обліку в умовах автоматизованої системи управління підприємством (АСУП).

Спеціалізовані бухгалтерські програми дозволяють:

1. Складати оборотну відомість і баланс у будь-який момент часу при будь-якій кількості введених господарських операцій. Це надає можливість у процесі обліку складати кілька проміжних оборотних відомостей для визначення собівартості продукції з урахуванням незавершеного виробництва, обороту з реалізації, прибутку, окремих податків тощо;

2. У будь-який момент часу коригувати введені операції: •^ змінювати суму, дату, зміст і коментарі;

^доповнювати журнал операцій новими в будь-якому місці і порядку; ^цілком і безслідно знищувати будь-які операції;

3. Будувати різноманітні звіти на підставі журналу операцій. Головним призначенням бухгалтерської програми є полегшення рутинної роботи бухгалтера зі складання різних відомостей, журналів та звітів. За умови правильного рознесення сум первинних документів по синтетичних рахунках, точного зазначення аналітичних об'єктів зведені дані розраховуються комп'ютером автоматично. До того ж, вкрай низькою є імовірність припущення арифметичних помилок, а також помилок, пов'язаних з неправильним перенесенням тієї чи іншої цифри.

На відміну від традиційного бухгалтерського обліку, що зосереджується на вирішенні таких фінансових питань, як сплата податків і подання звітності відповідним органам, сучасний облік дозволяє керівнику одержувати значну кількість оперативної управлінської інформації, наприклад:

^ про наявність коштів на рахунках у банку (розрахунковому, валютному та інших);

•^ про розмір поточної заборгованості перед банком;

^ про розмір поточної заборгованості перед бюджетом;

^ про наявність матеріалів, товарів, готової продукції на складах підприємства;

У про стан розрахунків з дебіторами і кредиторами.

Це відбувається завдяки інтеграції обробки різних видів первинної економічної інформації, яка використовується окремими функціями управління, тобто облікової, планової, нормативної, технологічної, виробничої. Це призводить до створення єдиної інформаційної бази, дані з якої можуть потім багаторазово використовуватися всіма службами та підрозділами підприємства.

Використання засобів автоматизації дозволяє практично повністю вирішити проблему точності і оперативності інформації'. Протягом декількох хвилин можуть бути підготовлені різноманітні і деталізовані дані, необхідні для прийняття оперативних рішень.

Правильний вибір засобів автоматизації та програмного забезпечення дозволяє легко і миттєво адаптувати роботу бухгалтерії до правових норм, які часто змінюються.

Загальна характеристика комп'ютерних систем ? Контрольні питання

1. Що таке інформація?
2. Як поділяється інформація за видами діяльності?
3. Що таке зовнішня та внутрішня інформація?
4. Що таке управлінська та економічна інформація?
5. Які основні вимоги до економічної інформації?
6. Що таке інформаційні технології та їх основні риси?
7. Що таке автоматизована інформаційна технологія в обліку?
8. Які основні етапи розвитку інформаційних технологій?
9. Що таке інформаційна система та її компоненти?
10. Що таке комп'ютерна інформаційна система підприємства?
11. За якими ознаками характеризуються комп'ютерні інформаційні системи підприємств?
12. За якими ознаками класифікуються інформаційні системи?
13. Які є загальноприйняті концепції комп'ютерних інформаційних систем?
14. Яка основна мета бухгалтерських інформаційних систем?